

2.8. OS NODOS PARA O EQUILIBRIO DO TERRITORIO

2.8.1. Significado dos Nodos para o equilibrio do territorio

Os Nodos para o equilibrio do territorio son un conxunto de núcleos distribuídos por todo o territorio capaces de acoller funcións urbanas básicas, garantir o acceso da poboación rural aos servizos que a sociedade actual require e para proporcionar unha estrutura de poboamento viable, xestionar o territorio e aproveitar as oportunidades existentes nel. Estes Nodos pechan a xerarquía de asentamentos con influencia supramunicipal.

En moitos casos, diante do despoboamento xeneralizado da súa contorna rural, os Nodos para o equilibrio de territorio están chamados a constituír o nivel local básico do sistema de poboamento de Galicia con capacidade para prestar servizos adecuados á poboación e impulsar polo menos un nivel básico de actividades económicas. O apoio ao desenvolvemento dos Nodos para o equilibrio do territorio é clave para o mantemento da poboación e o xurdimento de novas dinámicas e constitúe con frecuencia a única garantía para o mantemento dun certo continxente demográfico en moitas comarcas abocadas a un despoboamento dificilmente reversible.

Estes pequenos ámbitos desempeñan un papel esencial para o desenvolvemento económico das zonas rurais da súa contorna. Ademais do turismo, o desenvolvemento de iniciativas empresariais, artesanais e de servizos pode constituír unha forma interesante de diversificación económica das zonas rurais. En xeral adoitan ofrecer vantaxes para o turismo e desvantaxes para acoller actividades de produción de bens. A potenciación das novas tecnoloxías de telecomunicación constitúe a principal oportunidade de futuro para dotar de vitalidade estes Nodos, reducindo as súas desvantaxes fronte ás grandes concentracións urbanas e permitíndolles reforzar as singularidades que os dotan de atractivo.

Unha maior deterioración do tecido demográfico, urbano e económico das zonas rurais, que son moi importantes para configurar unha oferta autonó-

mica global atractiva e diversificada, constitúe unha ameaza para o aproveitamento de recursos e oportunidades existentes no territorio.

Para evitar un aumento dos desequilibrios territoriais é importante crear pequenos polos de actividades económicas no medio rural e manter ou desenvolver as dotacións e servizos dos pequenos centros urbanos, especialmente no campo da saúde, educación, cultura, transportes públicos, etc.

No mapa adxunto sinálanse os 26 Nodos para o equilibrio do territorio chamados a desenvolver estas funcións (Ortigueira, Mondoñedo, Monterroso, Becerreá, Meira, A Fonsagrada, Guitiriz, Padrón, Negreira, Santa Comba, Arzúa, Melide, Curtis, Ordes, Vimianzo, Caldas de Reis, Ribadavia, A Cañiza, A Pobra de Trives, Castro Caldelas, Maceda, Celanova, Allariz, Viana do Bolo, Bande e Quiroga).

2.8.2. Características dos Nodos para o equilibrio do territorio

As características e situacións dos Nodos para o equilibrio do territorio son moi variadas e, xa que logo, as accións e estratexias para aplicar neles deberán axustarse ás circunstancias concretas de cada caso e ás oportunidades e problemas identificados. As opcións son diversas, aínda que cunha énfase especial naquelas para as que existen vantaxes específicas: captación de dinámicas de desenvolvemento de ámbitos exteriores vinculados a unha alta accesibilidade, como nos centros situados no Eixo Atlántico (Padrón, Negreira, Caldas de Reis...), potenciación de especializacións industriais ou agrarias locais (Curtis, Bande...), centros de prestación de servizos e de xestión do territorio (A Pobra de Trives, Mondoñedo...), actividades turísticas e de lecer asociadas a activos naturais e patrimoniais (A Fonsagrada, Meira, Quiroga...), aproveitamento de oportunidades asociadas á localización entre dúas Rexións ou Áreas urbanas como é o caso de Ordes, debendo actuar de centro de prestación de dotacións e servizos no espazo intermedio entre a Rexión urbana Ártabra e a Área urbana de Santiago, as derivadas da localización sobre grandes eixos de comunicación (Becerreá, Allariz...), etc.

Campo de cultivos. Lugo

O enfoque básico é a necesidade de concentrar sobre estes Nodos os esforzos públicos de dinamización comarcal. O obxectivo debe ser a progresiva mellora da súa oferta dotacional e das infraestruturas de comunicación, con especial atención a estradas, transporte público e telecomunicacións. Preténdese reforzar os trazos de centralidade destes núcleos nos seus respectivos ámbitos, crear condicións de benestar e actividade esenciais e lograr unha relación eficaz coas cidades de rango superior ás que se vinculan en cada caso para satisfacer facilmente as demandas de servizos con maior complexidade.

O aumento do seu rango urbano é importante en moitos casos. Aínda que algúns Nodos poderán xerar dinámicas para a atracción de poboación, un obxectivo desexable na maior parte dos casos é lograr que se convertan en polo de atracción preferente para a poboación do seu ámbito rural como alternativa á emigración cara aos centros urbanos de dentro e fóra da Comunidade, especialmente para a poboación nova ou con maior nivel formativo.

Isto require necesariamente unha maior variedade de opcións de emprego e de actividades con capacidade de satisfacer as expectativas persoais destes grupos de poboación.

Será frecuente no futuro a volta ao mundo rural de persoas capaces de desenvolver un traballo sofisticado co apoio das novas tecnoloxías e que valoren as opcións de calidade de vida destes hábitats. Trátase de Nodos cada vez mellor conectados cos centros neurálxicos do desenvolvemento de Galicia.

2.8.3. Estratexias para o fortalecemento dos Nodos para o equilibrio do territorio

As liñas de acción que se suxiren para iso pódense sintetizar nos seguintes puntos:

- Mellora das infraestruturas de comunicación, aumentando a accesibilidade dos Nodos para o equilibrio do territorio, facilitando os despraza-

Allariz

mentos entre eles e a súa conexión cos elementos superiores do Sistema urbano.

- Mellora dos equipamentos e dotacións dos Nodos para o equilibrio do territorio aumentando a súa variedade e, sobre todo, elevando os niveis de servizo co fin de proporcionar unha oferta de calidade, adecuada ás necesidades da poboación e con capacidade para aumentar o atractivo destes núcleos como centros de residencia e actividade.
- Potenciación das súas infraestruturas de telecomunicación como factor esencial para a xeración de novas actividades e de redución das desvantaxes derivadas dunha posición relativamente afastada dos principais centros urbanos.
- Accións de mellora urbana que incidan na imaxe dos núcleos, a oferta residencial de calidade, a valorización dos atractivos paisaxísticos, naturais e patrimoniais e na preparación de espazos de actividade adaptados ás necesidades de cada ámbito para lograr así un aproveitamento máximo das oportunidades de desenvolvemento sostible existentes. A calidade de vida constitúe un dos principais factores estratéxicos de atracción deste tipo de núcleos tanto

para fixar poboación residente como para atraer visitantes e desenvolver a súa potencialidade cara ao turismo rural, cultural e da natureza.

- Deseño de iniciativas territoriais orientadas a potenciar modelos de desenvolvemento endógeno que permitan a diversificación e ampliación da base produtiva, introducindo novas actividades que xeren empregos de calidade.
- Potenciación de axencias de dinamización que faciliten os procesos de difusión, a integración con accións xurdidas en espazos máis dinámicos e a valorización das iniciativas e oportunidades locais. Trátase de achegar os servizos necesarios para superar estrangulamentos inducidos polo illamento e pola falta de capacidade para acceder á información e aos mercados de bens, servizos e capitais exteriores.
- Os Plans estratéxicos de coordinación territorial, dentro da modalidade prevista de Plans territoriais integrados, poden constituír unha estratexia de interese para aplicar estes obxectivos xerais a cada unha das áreas aquí incluídas tendo en conta as súas particularidades.